

O-SS 035

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 14
The 14th STOU National Research Conference

การใช้ประโยชน์และความพึงพอใจของผู้สูงอายุจากรายการคนสู้โรคในเขตกรุงเทพมหานคร
Utilization and Satisfaction of Elderly People with the 'Kon Su Rok' Program in Bangkok Metropolitan Area

นพ ชัชวาลกิจกุล (Nop Chutchawalkitkul)¹ กมลรัฐ อินทรทัศน์ (Kamolrat Intaratat)²
ปิยฉัตร ล้อมชวการ (Piyachat Lomchawakarn)³

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ลักษณะทางประชากรของผู้สูงอายุในเขตกรุงเทพมหานคร (2) เปรียบเทียบระหว่างลักษณะทางประชากรกับการใช้ประโยชน์ และความพึงพอใจจากการรับชมรายการคนสู้โรคของผู้สูงอายุในเขตกรุงเทพมหานคร และ (3) ความสัมพันธ์ระหว่างการใช้ประโยชน์ และความพึงพอใจจากการรับชมรายการคนสู้โรคของผู้สูงอายุในเขตกรุงเทพมหานคร การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณที่ใช้วิธีการสำรวจ กลุ่มตัวอย่างคือผู้สูงอายุที่รับชมรายการคนสู้โรค สถานี Thai PBS ในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 432 คน โดยใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบง่าย เครื่องมือที่ใช้คือแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติ ได้แก่ ทดสอบค่าที การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และการวิเคราะห์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน ผลการวิจัยพบว่า (1) ผู้สูงอายุส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุเฉลี่ย 63.78 ปี การศึกษาระดับปริญญาตรี อาชีพพนักงานประจำ รับราชการ และลูกจ้างเอกชน รายได้ของครอบครัวเฉลี่ยต่อเดือน 25,021.21 บาท (2) รายได้ของครอบครัวเฉลี่ยต่อเดือนที่แตกต่างกัน มีการใช้ประโยชน์จากการรับชมรายการคนสู้โรคแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และรายได้ของครอบครัวเฉลี่ยต่อเดือนที่แตกต่างกัน มีความพึงพอใจจากการรับชมรายการคนสู้โรคแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และ (3) การใช้ประโยชน์มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจจากการรับชมรายการคนสู้โรคอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01

คำสำคัญ การประโยชน์ พึงพอใจ รายการคนสู้โรค

¹ นักศึกษาหลักสูตรนิเทศศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชา/แขนงบูรณาการการศึกษา สาขาวิชานิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช e-mail address : nopmedia@hotmail.com

² ภาควิชา/แขนงบูรณาการการศึกษา สาขาวิชานิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช e-mail address : kamolratchim@gmail.com

³ ภาควิชา/แขนงบูรณาการการศึกษา สาขาวิชานิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช e-mail address : nongpiyachat@yahoo.com

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 14

The 14th STOU National Research Conference

Abstract

The objectives of this research were : (1) to examine the demographic characteristics of the elderly in Bangkok area (2) to compare between the demographic characteristics with the benefits and satisfaction derived from watching “Kon Su Rok” Program among the elderly in Bangkok area (3) to explore the relationship between the benefits and satisfaction derived from watching Kon Su Roak Program for the elderly in Bangkok area. This research was a quantitative research using a survey method. The sample consisted of 432 elderly people who watched Kon Su Roak Program, Thai PBS television station in Bangkok area. A simple random sampling method was used, and the instruments were questionnaires. Data analysis was performed using statistical methods such as t-tests, one-way ANOVA, and Pearson correlation analysis. The research findings indicated that: (1) Most of the elderly are female, with an average age of 63.78 years, with a bachelor's degree, and occupations of full time employees, government and private employees. The average monthly family income was 25,021.21 Baht. (2) There were statistically significant differences at the 0.05 level in the benefits derived from watching the program based on different family income levels, and also statistically significant differences at the 0.05 level in satisfaction derived from watching the program based on different family income levels. (3) There was a statistically significant relationship at the 0.01 level between the benefits derived from watching the program and satisfaction with watching the program.

Keywords: Utilization, Satisfaction, Kon-Su-Roak Program

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 14 The 14th STOU National Research Conference

บทนำ

ปัจจุบันความก้าวหน้าด้านการแพทย์และสาธารณสุข ส่งผลให้จำนวนและสัดส่วนของประชากรผู้สูงอายุไทยเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว โดยสัดส่วนประชากรสูงอายุเพิ่มจากร้อยละ 10.7 ในปี 2550 (7.0 ล้านคน) เป็นร้อยละ 11.8 (7.5 ล้านคน) ในปี 2553 และร้อยละ 20.0 (14.5 ล้านคน) ในปี 2568 (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2564) นับว่าอัตราการเข้าสู่ “ภาวะประชากรสูงอายุ (Population Ageing)” เร็วมาก ซึ่งหมายความว่าประเทศไทยมีเวลาสั้นมากที่จะเตรียมการเพื่อรองรับประชากรผู้สูงอายุ ทั้งในด้านสุขภาพ เศรษฐกิจ และสังคม อัตราส่วนการเป็นภาระวัยสูงอายุ ประกอบกับประเทศไทยมีแนวโน้มผู้สูงอายุเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องและในอีก 10 ปีข้างหน้าคาดว่าจะมีผู้สูงอายุสูงถึงร้อยละ 22.8 ซึ่งองค์การสหประชาชาติ (UN) ถือว่าประเทศไทยเป็นสังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์ คือ มีสัดส่วนร้อยละ 20 ของประชากรทั้งประเทศ (ระวีวรรณ ทรัพย์อินทร์ และ ญาศิณี เคารพธรรม, 2560)

นอกจากนี้แผนผู้สูงอายุแห่งชาติฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2545 - 2564) มียุทธศาสตร์ด้านการส่งเสริมผู้สูงอายุ ประกอบด้วย 6 มาตรการหลัก ซึ่งมาตรการที่ 5 คือ มาตรการส่งเสริมสนับสนุนสื่อทุกประเภทให้มีรายการเพื่อผู้สูงอายุและสนับสนุนให้ผู้สูงอายุได้รับความรู้และสามารถเข้าถึงข่าวสารและสื่อ เช่น ส่งเสริมการผลิต การเข้าถึงสื่อและการเผยแพร่ข่าวสารสำหรับผู้สูงอายุ เป็นต้น ดัชนีที่สำคัญและค่าเป้าหมายในปี พ.ศ. 2565 เช่น สัดส่วนของผู้สูงอายุที่ได้รับข้อมูลข่าวสารสำหรับผู้สูงอายุผ่านสื่อในระยะเวลา 1 เดือน ร้อยละ 80, สัดส่วนของรายการที่ออกอากาศเกี่ยวกับผู้สูงอายุที่ผ่านสื่อสาธารณะเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง (คณะกรรมการผู้สูงอายุแห่งชาติ กรมกิจการผู้สูงอายุ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, 2561) นอกจากนี้จากทฤษฎีสังคมวิทยาว่าผู้สูงอายุที่ไม่เกี่ยวข้องกับบทบาททางสังคม มักจะแยกตัวไปจากสังคม ผู้สูงอายุบางคนจะแสวงหาบทบาททางสังคมมาทดแทนสังคมเก่าที่เสียไป และปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมใหม่อย่างต่อเนื่อง (สำนักส่งเสริมสุขภาพ กรมอนามัย, 2546) ดังนั้นการเตรียมรับมือกับสังคมผู้สูงอายุจึงเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่ง ซึ่งปัจจุบันสื่อสังคมได้เข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของการใช้ชีวิตประจำวันของสังคมผู้สูงอายุอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ และจากการศึกษาวิจัยของมูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุ (2563) พบว่า สื่อสังคมที่ผู้สูงอายุใช้มากที่สุด 3 ลำดับแรก ได้แก่ ไลน์ เฟซบุ๊ก และยูทูบ ตามลำดับ และพบว่าผู้สูงอายุใช้งานสูงสุด 5 ชั่วโมงต่อวัน แสดงว่าผู้สูงอายุใช้สื่อสังคมเพิ่มมากขึ้น ผู้สูงอายุใช้สื่อสังคมเพื่อตอบสนองความต้องการที่หลากหลาย ไม่ว่าจะเป็นเพื่อการสื่อสาร เปิดรับข่าวสาร แสวงหาความบันเทิง และศึกษาหาข้อมูล โดยการใช้สื่อสังคมเพื่อการเรียนรู้ของผู้สูงอายุจึงสามารถทำได้หลายแนวทาง และเกิดประโยชน์ในการนำเนื้อหาไปปรับใช้ในชีวิตประจำวัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งเกี่ยวกับเรื่องสุขภาพ

รายการคนสู้โรค เป็นรายการที่มีผู้ดำเนินรายการ ได้แก่ นางสาวภัทธิดา โกลบวรกุล และนางสาวदनยา พงศ์พฤทธิวัฒน์ โดยเป็นรายการที่มีแนวคิด “สุขภาพไม่ใช่การเสี่ยงโชค อยากห่างไกลโรคต้องเริ่มที่ตัวเอง” หลากเรื่องราวสุขภาพจากศาสตร์การแพทย์ผสมผสานที่จะมานำทางเปลี่ยนชีวิตพิชิตโรค สุขภาพไม่ใช่เรื่องไกลตัว แต่สุขภาพเป็นเรื่องของทุกคน รูปแบบรายการคนสู้โรคเป็นรายการที่นำเสนอสาระประโยชน์ที่มีความเกี่ยวข้องกับสุขภาพทั้งร่างกายและจิตใจของคนเรา เพื่อประโยชน์ของผู้ชมรายการแล้วสามารถนำไปปรับใช้กับชีวิตประจำวันในการดูแลสุขภาพตนเองหรือคนรอบข้างได้อย่างมีความสุขดีมีความสุข สาระประโยชน์ที่น่าสนใจในรายการการจะมีประโยชน์ต่อผู้สูงอายุเป็นอย่างมาก โดยนำเสนอสาระความรู้เป็นแนวทางการรู้เท่าทันโรค การกิน การอยู่ การออกกำลังกาย กิจกรรมนันทนาการที่ตอบโจทย์การใช้ชีวิต เพื่อนำไปสู่

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 14 The 14th STOU National Research Conference

ความแข็งแรง หายป่วย ชะลอความเสื่อมและอายุยืนอย่างมีคุณภาพ รายการคนสู้โรค ออกอากาศทุกวันจันทร์ - พุธ เวลา 15.05 – 15.30 น. ทางไทยพีบีเอส (รายการคนสู้โรค, 2566)

จากเหตุผลดังกล่าวการศึกษาเกี่ยวกับงานวิจัยด้านการสื่อสารกับผู้สูงอายุจึงมีความสำคัญเพื่อเป็นการเตรียมการรับมือกับการที่ประเทศไทยเป็นสังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจของผู้สูงอายุจากรายการคนสู้โรคในเขตกรุงเทพมหานคร โดยงานวิจัยนี้สามารถต่อยอดไปสู่การกำหนดนโยบายและแผนงาน พร้อมทั้งแนวทางการพัฒนาเพื่อการผลิตรูปแบบรายการโทรทัศน์เพื่อผู้สูงอายุประเภทแบบนี้ หรือการผลิตรายการโทรทัศน์เพื่อผู้สูงอายุในแบบอื่นๆ และสามารถต่อยอดถึงผู้สนับสนุนรายการฯ โดยจะเป็นประโยชน์ที่เกิดขึ้นกับหลายฝ่าย โดยเฉพาะผู้ผลิตรายการโทรทัศน์ที่จะกำหนดรูปแบบรายการเพื่อผู้สูงอายุได้ต่อไปในอนาคต

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาลักษณะทางประชากรของผู้สูงอายุที่รับชมรายการคนสู้โรคในเขตกรุงเทพมหานคร
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบระหว่างลักษณะทางประชากรกับการใช้ประโยชน์ และความพึงพอใจจากรายการคนสู้โรคของผู้สูงอายุที่รับชมรายการคนสู้โรคในเขตกรุงเทพมหานคร
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการใช้ประโยชน์ และความพึงพอใจจากรายการคนสู้โรคของผู้สูงอายุในเขตกรุงเทพมหานคร

วิธีการศึกษา

การศึกษาเรื่อง “การใช้ประโยชน์และความพึงพอใจของผู้สูงอายุจากรายการคนสู้โรคในเขตกรุงเทพมหานคร” การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ด้วยวิธีการสำรวจ (Survey Research) โดยผู้ศึกษาได้ดำเนินการศึกษาค้นคว้าภาคสนาม (Field Survey) เป็นการรวบรวมข้อมูล โดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) ที่สร้างขึ้นเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลจากประชากรที่เป็นกลุ่มผู้สูงอายุในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 1,020,917 คน (กองส่งเสริมศักยภาพผู้สูงอายุ, 2562) กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของทาโร่ ยามาเน่ (Yamane, 1967) ได้กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาทั้งสิ้นจำนวน 400 ตัวอย่าง ด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling)

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 ตัวอย่างโดยใช้วิธีการแจกแบบสอบถามเป็นเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างโดยผ่านระบบออนไลน์กูเกิ้ลฟอร์ม (Google Form) และได้รับการตอบรับจำนวน 432 ตัวอย่าง

สถิติที่ใช้ทดสอบสมมติฐาน

สถิติที่ใช้ทดสอบสมมติฐาน ได้แก่ การทดสอบค่าที (t-test) การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) และการวิเคราะห์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson correlation)

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 14 The 14th STOU National Research Conference

ผลการศึกษา

ผลการศึกษาเรื่อง“การใช้ประโยชน์และความพึงพอใจของผู้สูงอายุจากรายการคนสู้โรคในเขตกรุงเทพมหานคร” สามารถสรุปได้ดังนี้

ลักษณะทางประชากรของผู้สูงอายุที่รับชมรายการคนสู้โรคในเขตกรุงเทพมหานคร

กลุ่มอย่างที่เป็นผู้สูงอายุที่รับชมรายการคนสู้โรคในเขตกรุงเทพมหานครส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุเฉลี่ย 63.78 ปี ส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี มีอาชีพปัจจุบันหรืออาชีพก่อนเกษียณอายุงาน/ราชการเป็นลูกจ้างเอกชน และมีรายได้ปัจจุบันหรือรายได้ก่อนเกษียณอายุงาน/ราชการของครอบครัวเฉลี่ยต่อเดือน น้อยกว่า 15,001 บาท รวมทั้งมีรายได้ปัจจุบันหรือรายได้ก่อนเกษียณอายุงาน/ราชการของครอบครัวเฉลี่ยต่อเดือนเฉลี่ย 25,021.21 บาท

การใช้ประโยชน์ และความพึงพอใจจากการรับชมรายการคนสู้โรคเพื่อศึกษาลักษณะทางประชากรของผู้สูงอายุในเขตกรุงเทพมหานคร

การใช้ประโยชน์จากการรับชมรายการคนสู้โรคโดยรวม อยู่ในระดับมาก โดยผู้สูงอายุในเขตกรุงเทพมหานครมีการใช้ประโยชน์จากการรับชมรายการคนสู้โรคมากที่สุดในด้านข้อมูลข่าวสาร รองลงมา คือ ด้านความบันเทิง และด้านเนื้อหา รายการ ตามลำดับ และความพึงพอใจจากการรับชมรายการคนสู้โรคโดยรวม อยู่ในระดับมาก โดยมากที่สุดในด้านความชัดเจนของเนื้อหา รองลงมา คือ ด้านความน่าเชื่อถือของเนื้อหา และด้านรูปแบบการนำเสนอ ตามลำดับ

สมมติฐานที่ 1 ลักษณะทางประชากรที่แตกต่างกัน มีความพึงพอใจจากการรับชมรายการคนสู้โรคของผู้สูงอายุแตกต่างกัน

ตารางที่ 1 การเปรียบเทียบความแตกต่างของความพึงพอใจจากการรับชมรายการคนสู้โรค จำแนกตามรายได้ปัจจุบันหรือรายได้ก่อนเกษียณอายุงาน/ราชการของครอบครัวเฉลี่ยต่อเดือน

n=432

ตัวแปรและแหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F.	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	7.781	2	3.891	7.471	.001*
ภายในกลุ่ม	223.426	429	.521		
รวม	231.208	431			

*นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 14
The 14th STOU National Research Conference

ตารางที่ 2 การเปรียบเทียบความแตกต่างของความพึงพอใจจากการรับชมรายการคนสู้โรคของผู้สูงอายุในเขตกรุงเทพมหานครเป็นรายคู่ จำแนกตามอายุ

n=432

รายได้ปัจจุบันหรือรายได้ก่อน เกษียณอายุงาน/ราชการของ ครอบครัวเฉลี่ยต่อเดือน	$\bar{X}$	น้อยกว่า 15,001 บาท	15,001 – 25,000 บาท	ตั้งแต่ 25,0001 บาทขึ้นไป
น้อยกว่า 15,001 บาท	4.17	-	-	-.23719*
15,001 – 25,000 บาท	4.07	-	-	-.33796*
ตั้งแต่ 25,0001 บาทขึ้นไป	4.41	-	-	-

*นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 1 และ 2 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวแสดงให้เห็นว่า ผู้สูงอายุที่มีรายได้ปัจจุบันหรือรายได้ก่อนเกษียณอายุงาน/ราชการของครอบครัวเฉลี่ยต่อเดือนที่แตกต่างกันทั้ง 3 กลุ่ม มีความแตกต่างกันในความพึงพอใจจากการรับชมรายการคนสู้โรค อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (ค่า F-test = 7.471 และค่า Sig. = .001 ซึ่งค่า Sig. มีค่าน้อยกว่า .05) ซึ่งสรุปได้ว่า สมมติฐานที่ H1 ถูกยอมรับ กล่าวคือ ผู้สูงอายุในเขตกรุงเทพมหานครที่มีรายได้ปัจจุบันหรือรายได้ก่อนเกษียณอายุงาน/ราชการของครอบครัวเฉลี่ยต่อเดือนแตกต่างกัน มีความพึงพอใจจากการรับชมรายการคนสู้โรคแตกต่างกัน โดยผู้สูงอายุที่มีรายได้ปัจจุบันหรือรายได้ก่อนเกษียณอายุงาน/ราชการของครอบครัวเฉลี่ยต่อเดือน ตั้งแต่ 25,0001 บาทขึ้นไป มีความพึงพอใจจากการรับชมรายการคนสู้โรคมามากกว่าผู้สูงอายุที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนน้อยกว่า 15,001 บาท และระหว่าง 15,001 – 25,000 บาท อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สมมติฐานที่ 2 ลักษณะทางประชากรที่แตกต่างกัน มีการใช้ประโยชน์จากการรับชมรายการคนสู้โรคของผู้สูงอายุแตกต่างกัน

ตารางที่ 3 การเปรียบเทียบความแตกต่างของการใช้ประโยชน์จากการรับชมรายการคนสู้โรค จำแนกตามรายได้ปัจจุบันหรือรายได้ก่อนเกษียณอายุงาน/ราชการของครอบครัวเฉลี่ยต่อเดือน

n=432

ตัวแปรและแหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F.	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	7.854	2	3.927	7.589	.001*
ภายในกลุ่ม	221.982	429	.517		
รวม	229.836	431			

*นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 14
The 14th STOU National Research Conference

ตารางที่ 4 การเปรียบเทียบความแตกต่างของการใช้ประโยชน์จากการรับชมรายการคนสู้โรคของผู้สูงอายุในเขตกรุงเทพมหานคร
เป็นรายคู่ จำแนกตามอายุ

n=432

รายได้ปัจจุบันหรือรายได้ก่อน เกษียณอายุงาน/ราชการของ ครอบครัวเฉลี่ยต่อเดือน	$\bar{X}$	น้อยกว่า 15,001 บาท	15,001 – 25,000 บาท	ตั้งแต่ 25,0001 บาทขึ้นไป
		4.11	4.00	4.34
น้อยกว่า 15,001 บาท	4.11	-		-.22896*
15,001 – 25,000 บาท	4.00		-	-.34220*
ตั้งแต่ 25,0001 บาทขึ้นไป	4.34			-

*นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 3 และ 4 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวแสดงให้เห็นว่า ผู้สูงอายุที่มีรายได้ปัจจุบันหรือรายได้ก่อนเกษียณอายุงาน/ราชการของครอบครัวเฉลี่ยต่อเดือนที่แตกต่างกันทั้ง 3 กลุ่ม มีความแตกต่างกันในการใช้ประโยชน์จากการรับชมรายการคนสู้โรค อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (ค่า F-test = 7.471 และค่า Sig. = .001 ซึ่งค่า Sig. มีค่าน้อยกว่า .05) ซึ่งสรุปได้ว่า สมมติฐานที่ H1 ถูกยอมรับ กล่าวคือ ผู้สูงอายุในเขตกรุงเทพมหานครที่มีรายได้ปัจจุบันหรือรายได้ก่อนเกษียณอายุงาน/ราชการของครอบครัวเฉลี่ยต่อเดือนแตกต่างกัน มีการใช้ประโยชน์จากการรับชมรายการคนสู้โรคแตกต่างกัน โดยผู้สูงอายุที่มีรายได้ปัจจุบันหรือรายได้ก่อนเกษียณอายุงาน/ราชการของครอบครัวเฉลี่ยต่อเดือน ตั้งแต่ 25,0001 บาทขึ้นไป มีการใช้ประโยชน์จากการรับชมรายการคนสู้โรรมากกว่าผู้สูงอายุที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนน้อยกว่า 15,001 บาท และระหว่าง 15,001 – 25,000 บาท อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สมมติฐานที่ 3 การใช้ประโยชน์จากการรับชมรายการ มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจจากการรับชมรายการคนสู้โรคของผู้สูงอายุ

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 14
The 14th STOU National Research Conference

ตารางที่ 5 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างการใช้ประโยชน์จากการรับชมรายการโดยภาพรวมกับความพึงพอใจจากการรับชมรายการคนผู้โรค โดยภาพรวม

n=432

การใช้ประโยชน์จากการรับชมรายการ โดยภาพรวม	ความพึงพอใจ		χ^2	df	Sig.
	≤ ค่าเฉลี่ย	> ค่าเฉลี่ย			
≤ ค่าเฉลี่ย	184	22	276.801**	1	.000
> ค่าเฉลี่ย	21	205			

**นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตารางที่ 5 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่าปฏิเสธ H_0 หมายความว่า การใช้ประโยชน์จากการรับชมรายการโดยภาพรวม มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจจากการรับชมรายการคนผู้โรคโดยภาพรวม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.00

อภิปรายผลการวิจัย

สามารถอภิปรายตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาดังต่อไปนี้

1. ลักษณะทางประชากรของผู้สูงอายุที่รับชมรายการคนผู้โรคในเขตกรุงเทพมหานคร

1.1 อายุ พบว่า ผู้สูงอายุในเขตกรุงเทพมหานครที่ตอบแบบสอบถาม มีอายุเฉลี่ย 63.78 ปี ซึ่งไม่มีผลต่อการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจการรับชมรายการคนผู้โรค ทั้งนี้อาจเป็นเพราะเป็นวัยที่เกษียณอายุงาน/ราชการการทำงาน และเป็นวัยที่อาจมองข้ามข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับสุขภาพตนเองเพื่อประกอบอาชีพในการดำเนินชีวิต จึงทำให้มีการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจการรับชมรายการคนผู้โรคไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ รัตนา จักกะพาก และระวี สัจจโสภณ (2554) ได้ทำการวิจัยเรื่องสื่อเพื่อผู้สูงอายุในประเทศไทย : สภาพการณ์ปัจจุบัน ความคาดหวัง แนวโน้มในอนาคต และการกำหนดยุทธศาสตร์เชิงรุก ผลการวิจัยพบว่า ผู้สูงอายุที่มีอายุแตกต่างกันมีพฤติกรรมการเปิดรับสื่อประเภทต่าง ๆ พฤติกรรมการรับชมรายการ โทรทัศน์ พฤติกรรมการรับฟังรายการวิทยุ และพฤติกรรมการเข้าร่วมกิจกรรมไม่แตกต่างกัน

1.2 ระดับการศึกษา พบว่า ผู้สูงอายุในเขตกรุงเทพมหานครที่ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี เป็นระดับการศึกษาที่สูง จึงมีทางเลือกในการบริโภคข้อมูลข่าวสารที่หลากหลายมากขึ้น จึงทำให้มีการใช้ประโยชน์ และความพึงพอใจการรับชมรายการคนผู้โรคไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ พัทธธิดา ทองโชติ (2562) ได้ทำการวิจัยเรื่องการศึกษาคุณภาพชีวิตของชนวัยเกษียณอายุงาน/ราชการ กรณีศึกษา หมู่บ้านแห่งหนึ่ง อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี พบว่าระดับการศึกษาของชนวัยเกษียณอายุงาน/ราชการ ณ หมู่บ้านแห่งหนึ่ง ในอำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี แตกต่างกัน มีคุณภาพชีวิตไม่แตกต่างกัน

1.3 อาชีพ พบว่า ผู้สูงอายุในเขตกรุงเทพมหานครที่ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่มีอาชีพปัจจุบันหรืออาชีพก่อนเกษียณอายุงาน/ราชการเป็นลูกจ้างเอกชน ซึ่งเป็นอาชีพที่อาจมีทักษะในการใช้อุปกรณ์หรือช่องทางในการเข้าถึงข่าวสารอยู่แล้ว จึงทำให้มีทางเลือกในการใช้ประโยชน์ และความพึงพอใจจากข้อมูลข่าวสารจากสื่ออื่น ๆ มากขึ้น ส่งผลให้มีการใช้

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 14

The 14th STOU National Research Conference

ประโยชน์ และความพึงพอใจการรับชมรายการคนสู่โรคไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ รัตนา ยอดอานนท์ (2550) ได้ทำการวิจัยเรื่องความพึงพอใจของผู้สูงอายุต่อการบริการทางการแพทย์และสาธารณสุข ตามพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พุทธศักราช 2546 ที่หน่วยงานสาธารณสุขอำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา ผลการวิจัยพบว่า เมื่อเปรียบเทียบความพึงพอใจตามอาชีพพบว่ามีความพึงพอใจโดยรวมไม่แตกต่างกัน เนื่องจากความพึงพอใจด้านบริการและการรักษาขึ้นอยู่กับระดับปานกลาง

1.4 รายได้ของครอบครัวเฉลี่ยต่อเดือน พบว่า ผู้สูงอายุในเขตกรุงเทพมหานครที่ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่มีรายได้ปัจจุบันหรือรายได้ก่อนเกษียณอายุงาน/ราชการของครอบครัวเฉลี่ยต่อเดือน น้อยกว่า 15,001 บาท คิดเป็นร้อยละ 39.58 รองลงมาคือระหว่าง 15,001 – 25,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 31.94 และตั้งแต่ 25,0001 บาทขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 28.47 ตามลำดับ และมีรายได้ปัจจุบันหรือรายได้ก่อนเกษียณอายุงาน/ราชการของครอบครัวเฉลี่ยต่อเดือนเฉลี่ย 25,021.21 บาท และรายได้ปัจจุบันหรือรายได้ก่อนเกษียณอายุงาน/ราชการของครอบครัวเฉลี่ยต่อเดือนแตกต่างกัน มีการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจจากการรับชมรายการคนสู่โรคแตกต่างกัน โดยผู้สูงอายุในเขตกรุงเทพมหานครที่มีรายได้ปัจจุบันหรือรายได้ก่อนเกษียณอายุงาน/ราชการของครอบครัวเฉลี่ยต่อเดือน ตั้งแต่ 25,0001 บาทขึ้นไป มีการใช้ประโยชน์จากการรับชมรายการคนสู่โรคมากกว่าผู้สูงอายุที่มีรายได้ปัจจุบันหรือรายได้ก่อนเกษียณอายุงาน/ราชการของครอบครัวเฉลี่ยต่อเดือนน้อยกว่า 15,001 บาท และระหว่าง 15,001 – 25,000 บาท อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 อาจเป็นเพราะผู้สูงอายุที่มีรายได้ปัจจุบันหรือรายได้ก่อนเกษียณอายุงาน/ราชการน้อย มีสัดส่วนของเงินที่ต้องใช้จ่ายเพื่อการครองชีพมากกว่า ทำให้ผู้สูงอายุที่มีรายได้ปัจจุบันหรือรายได้ก่อนเกษียณอายุงาน/ราชการที่น้อยต้องประหยัดการใช้จ่ายที่ไม่จำเป็น ส่งผลให้การเข้าถึงอุปกรณ์ที่ใช้ รวมทั้งค่าใช้จ่ายในการใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อเข้าถึงข่าวสารเกี่ยวกับสุขภาพจากรายการคนสู่โรคทำได้น้อยกว่าผู้สูงอายุที่มีรายได้ปัจจุบันหรือรายได้ก่อนเกษียณอายุงาน/ราชการมากกว่า จึงทำให้การใช้ประโยชน์และความพึงพอใจมีความแตกต่างกัน

2. การใช้ประโยชน์จากการรับชมรายการคนสู่โรคของผู้สูงอายุในเขตกรุงเทพมหานครพบว่าผู้สูงอายุในเขตกรุงเทพมหานครส่วนใหญ่มีการใช้ประโยชน์จากการรับชมรายการคนสู่โรคโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะรายการคนสู่โรค ออกอากาศผ่านทางรายการ และสื่อโซเชียลมีเดียซึ่งสามารถดูย้อนหลังได้ตามต้องการ ซึ่งจัดได้ว่าเป็นนวัตกรรมหนึ่งในสังคมการศึกษาที่ทันสมัย และเป็นการส่งเสริมให้ผู้สูงอายุได้เรียนรู้ด้วยตนเอง ดังที่เบียร์เรน (Birren. 1997 : 347-349) ได้อธิบายความต้องการทางการศึกษาของผู้สูงอายุว่าการส่งเสริมให้ผู้สูงอายุได้เรียนรู้ด้วยตนเอง โดยรับข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ จากการอ่านจากสื่อต่าง ๆ ในห้องสมุดและแหล่งเรียนรู้ในชุมชน การดูโทรทัศน์ ฟังวิทยุ หรือการชมนิทรรศการ ซึ่งผู้สูงอายุจะสามารถเรียนรู้ร่วมกับบุคคลอื่นได้ เป็นการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน สามารถเลือกรับความรู้ตามความสนใจและต้องการได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต วิธีการหนึ่งที่จะช่วยให้ผู้สูงอายุรับความรู้ข้อมูลข่าวสารได้สะดวก โดยไม่ต้องเดินทางสามารถรับความรู้ได้ทันที เมื่อใดก็ได้ที่ผู้สูงอายุมีความพร้อม นั่นก็คือวิธีการศึกษาผ่านสื่อใหม่ที่มีการเข้าถึงเนื้อหาตามความต้องการ ทุกที่ทุกเวลาและทุกอุปกรณ์ดิจิทัล และยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ รัตนา จักกะพาก และระวี สัจจโสภณ (2554) ได้ทำการวิจัยเรื่องสื่อเพื่อผู้สูงอายุในประเทศไทย : สภาพการณ์ปัจจุบัน ความคาดหวัง แนวโน้มในอนาคตและการกำหนดยุทธศาสตร์เชิงรุก ผลการวิจัยสรุปว่าผู้สูงอายุในเขตเมืองจะเปิดรับสื่อประเภทสื่อโทรทัศน์มากที่สุด โดยเนื้อหาที่สื่อเพื่อผู้สูงอายุนำเสนอส่วนใหญ่เป็นเนื้อหาสาระเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพอนามัยและการนันทนาการ

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 14 The 14th STOU National Research Conference

และในประเด็นการเป็นผู้สูงอายุที่เป็นคนรุ่นใหม่ที่เชื่อมั่นและภาคภูมิใจในตนเองมีภูมิคุ้มกันทางสุขภาพ และประโยชน์ในการได้ผ่อนคลายความเครียด ผู้สูงอายุในเขตกรุงเทพมหานคร มีการใช้ประโยชน์ในประเด็นนี้มากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นผู้สูงอายุในเขตกรุงเทพมหานครที่ตอบแบบสอบถามมีอายุเฉลี่ย 63.78 ปี ซึ่งเป็นผู้สูงอายุที่อยู่ในวัยเกษียณอายุงาน/ราชการและการว่างเว้นจากการประกอบอาชีพไม่นานนัก จึงอาจมีความเคร่งเครียดกับเปลี่ยนแปลงดังกล่าว จึงอาจมีความต้องการความเชื่อมั่นและภาคภูมิใจในตนเองและการใช้ประโยชน์จากความบันเทิงและความผ่อนคลายจากความเคร่งเครียดกับเปลี่ยนแปลงชีวิตดังกล่าว ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ แมคควอลและคณะ (McQuail et al : 1984) กล่าวถึงความต้องการและสิ่งที่ตอบสนองปัจเจกบุคคลในการใช้สื่อ ได้แก่ การหันเหไปจากสิ่งเร้าที่สร้างความเครียดในชีวิตประจำวัน จากปัญหาต่างๆ ที่เผชิญอยู่ ความต้องการการผ่อนคลายและความบันเทิง ซึ่งเป็นแรงจูงใจหลักอย่างหนึ่งในการใช้ประโยชน์จากสื่อของผู้รับสาร รวมทั้งยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ พัทณี เขยจรรยา (2559) ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง รูปแบบการใช้ประโยชน์และปัจจัยที่ส่งผลต่อการใช้เทคโนโลยีการสื่อสารของผู้สูงอายุไทย ผลการวิจัย พบว่ารูปแบบการใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีการสื่อสารของผู้สูงอายุ ได้แก่ เพื่อสร้างตัวตนให้ดูทันสมัย เพื่อพัฒนาศักยภาพของตน เพื่อปฏิสัมพันธ์กับคนในครอบครัวและกลุ่มเพื่อน และสำหรับในเวลาว่างหรือการพักผ่อนหลังจากเสร็จสิ้นจากภาระงานแล้ว

3. ความพึงพอใจในการรับชมรายการคนสู่โรคของผู้สูงอายุที่รับชมรายการคนสู่โรคในเขตกรุงเทพมหานครพบว่า ผู้สูงอายุในเขตกรุงเทพมหานครส่วนใหญ่มีความพึงพอใจจากการรับชมรายการคนสู่โรคโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับที่ผู้สูงอายุในเขตกรุงเทพมหานครระบุประเด็นความพึงพอใจว่าความชัดเจนของข้อมูลข่าวสาร รองลงมาคือความถูกต้องข้อมูลข่าวสารในรายการ และความทันสมัยของรูปแบบการนำเสนอของรายการ ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้สูงอายุในเขตกรุงเทพมหานครที่ตอบแบบสอบถามมีอายุเฉลี่ย 63.78 ปี ซึ่งเป็นผู้สูงอายุที่อยู่ในวัยเกษียณอายุงาน/ราชการและการว่างเว้นจากการประกอบอาชีพไม่นานนัก จึงเป็นวัยที่มีความต้องการความชัดเจน ความถูกต้องข้อมูลข่าวสารและความทันสมัยของรูปแบบการนำเสนอของรายการ เพื่อนำความรู้ที่ได้รับไปใช้พูดคุย สนทนากับคนรู้จักที่เป็นวัยที่เพิ่งเกษียณอายุงาน/ราชการด้วยกัน หรือเพื่อนใหม่วัยเกษียณอายุงาน/ราชการ เพื่อเข้าสังคมใหม่นั้นเอง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของเมอร์รีย์ และคิปแพคซ์ ที่ได้กล่าวว่าบุคคลจะเลือกใช้สื่อหรือเนื้อหาข่าวสารเพื่อสนองประโยชน์ส่วนตน จากความหลากหลายของความต้องการหรือประโยชน์ของสื่อมวลชนเหล่านี้มีผู้ทำการวิเคราะห์องค์ประกอบเพื่อจัดประเภทของความต้องการของผู้รับสื่อมวลชน พบว่าความต้องการสิ่งแปลกใหม่และความบันเทิง เป็น 1 ใน 4 ประเภทความต้องการ (Morray and Kippax : 1979 อ้างในพัชนี เขยจรรยา และประชุม ฤกษ์กลาง 2540 : 23) รวมทั้งยังสอดคล้องกับแนวคิดของแมคควอลและคณะ (McQuail et al : 1972) กล่าวถึงความต้องการและสิ่งที่ตอบสนองปัจเจกบุคคล ได้แก่ การสร้างความสัมพันธ์เชิงสังคมผ่านสื่อ ไม่ว่าจะเป็นการใช้สื่อเพื่อเป็นเพื่อน เป็นช่องทางมีความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น ๆ ในสังคม โดยทางความรู้สึกนึกคิด หรือการใช้ข่าวสาร สื่อมวลชนเพื่อนำไปสนทนากับบุคคลอื่นในสังคมโดยตรง ตลอดจนยังสอดคล้องกับแนวคิดของแคทซ์และคณะ (Katz et al) ที่ได้กล่าวว่าหน้าที่เชิงสังคมและจิตวิทยาในการใช้สื่อ ได้แก่ ความต้องการด้านอารมณ์ ความบันเทิงและความสุนทรีย์ และความต้องการในการสร้างความแข็งแกร่งในการติดต่อสัมพันธ์ทางสังคมกับคนในครอบครัว เพื่อน และคนอื่น ๆ

4. การเปรียบเทียบระหว่างลักษณะทางประชากรกับการใช้ประโยชน์จากการรับชมรายการคนสู่โรคของผู้สูงอายุที่รับชมรายการคนสู่โรคในเขตกรุงเทพมหานคร จากลักษณะทางประชากรพบว่าผู้สูงอายุในเขตกรุงเทพมหานครที่มีรายได้

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 14 The 14th STOU National Research Conference

ปัจจุบันหรือรายได้ก่อนเกษียณอายุงาน/ราชการของครอบครัวเฉลี่ยต่อเดือนแตกต่างกัน มีการใช้ประโยชน์จากการรับชมรายการคนสู่โรคแตกต่างกัน โดยผู้สูงอายุในเขตกรุงเทพมหานครที่มีรายได้ปัจจุบันหรือรายได้ก่อนเกษียณอายุงาน/ราชการของครอบครัวเฉลี่ยต่อเดือน ตั้งแต่ 25,0001 บาทขึ้นไป มีการใช้ประโยชน์จากการรับชมรายการคนสู่โรคมากกว่าผู้สูงอายุที่มีรายได้ปัจจุบันหรือรายได้ก่อนเกษียณอายุงาน/ราชการของครอบครัวเฉลี่ยต่อเดือนน้อยกว่า 15,001 บาท และระหว่าง 15,001 – 25,000 บาท อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะระดับรายได้ที่แตกต่างกันของผู้สูงอายุส่งผลต่อการหาซื้อหรือจ่ายใช้สอยวัตถุหรืออุปกรณ์สำหรับการบริโภคเนื้อหาความรู้ต่าง ๆ เช่น คอมพิวเตอร์ โทรศัพท์สมาร์ทโฟน ได้มากกว่าผู้สูงอายุที่มีรายได้น้อยกว่านั่นเอง ส่งผลให้การใช้ประโยชน์จากการรับชมรายการที่มากกว่าซึ่งเป็นไปในแนวทางเดียวกันกับผลการวิจัยของโดมินิค (Dominick, 1990) ซึ่งได้วิจัยในเรื่องการใช้ประโยชน์จากสื่อและความพึงพอใจ มีผลการศึกษาที่สำคัญระบุว่า การใช้ประโยชน์ทางสังคม (Social Utility) นั้นก็เพื่อการเปิดรับข้อมูลข่าวสาร และการใช้ประโยชน์จากสื่อ รวมถึงเพื่อให้เป็นที่ยอมรับของคนในสังคม ตลอดจนเป็นการสร้างความสัมพันธ์กับผู้อื่นในสังคม เช่น ครอบครัว เพื่อน เพื่อนร่วมงาน ฯลฯ นอกจากนั้นยังสอดคล้องกับแนวคิดของซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของเมอร์เรย์ และคิปแพคซ์ ที่ได้กล่าวว่าบุคคลจะเลือกใช้สื่อหรือเนื้อหาข่าวสารเพื่อสนองประโยชน์ส่วนตน จากความหลากหลายของความต้องการหรือประโยชน์ของสื่อมวลชนเหล่านี้มีผู้ทำการวิเคราะห์หองค์ประกอบเพื่อจัดประเภทของความต้องการของผู้รับสื่อมวลชน พบว่าความต้องการสิ่งแปลกใหม่และความบันเทิง เป็น 1 ใน 4 ประเภทความต้องการ (คิปแพคซ์ และเมอร์เรย์, Kippax and Murray : 1980) รวมทั้งยังสอดคล้องกับแนวคิดของแมคควอลและคณะ (McQuail et al : 1972) กล่าวถึงความต้องการและสิ่งที่ตอบสนองปัจเจกบุคคล ได้แก่ การสร้างความสัมพันธ์เชิงสังคมผ่านสื่อ ไม่ว่าจะเป็นการใช้สื่อเพื่อเป็นเพื่อน เป็นช่องทางมีความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น ๆ ในสังคม โดยทางความรู้สึกนึกคิด หรือการใช้ข่าวสาร สื่อมวลชนเพื่อนำไปสนทนากับบุคคลอื่นในสังคมโดยตรง ตลอดจนยังสอดคล้องกับแนวคิดของแคทซ์และคณะ (Katz et al : 1974) ที่ได้กล่าวว่าหน้าที่เชิงสังคมและจิตวิทยาในการใช้สื่อ ได้แก่ ความต้องการด้านอารมณ์ ความบันเทิง และความสุนทรีย์ และความต้องการในการสร้างความแข็งแกร่งในการติดต่อสัมพันธ์ทางสังคมกับคนในครอบครัว เพื่อน และคนอื่น ๆ จะเห็นได้ว่า รายการ "คนสู่โรค" นั้น ผู้ผลิตรายการพยายามสร้างสรรค์รายการเพื่อตอบสนองความต้องการ และความพึงพอใจของผู้ชมโดยที่ผู้ชมที่เป็นผู้สูงอายุ ในแต่ละคนนั้นจะมีกระบวนการในการเลือกรับชมรายการตามความต้องการ และเหตุผลของแต่ละบุคคล ดังนั้น รายการจึงนำเสนอข้อมูลข่าวสารที่น่าสนใจและตรงกับกลุ่มเป้าหมาย

5. การเปรียบเทียบระหว่างลักษณะทางประชากรกับความพึงพอใจจากการรับชมรายการคนสู่โรคของผู้สูงอายุที่รับชมรายการคนสู่โรคในเขตกรุงเทพมหานคร จากลักษณะทางประชากรพบว่าผู้สูงอายุในเขตกรุงเทพมหานครที่มีรายได้ปัจจุบันหรือรายได้ก่อนเกษียณอายุงาน/ราชการของครอบครัวเฉลี่ยต่อเดือนแตกต่างกัน มีการใช้ประโยชน์จากการรับชมรายการคนสู่โรคแตกต่างกัน โดยผู้สูงอายุในเขตกรุงเทพมหานครที่มีรายได้ปัจจุบันหรือรายได้ก่อนเกษียณอายุงาน/ราชการของครอบครัวเฉลี่ยต่อเดือน ตั้งแต่ 25,0001 บาทขึ้นไป มีการใช้ประโยชน์จากการรับชมรายการคนสู่โรคมากกว่าผู้สูงอายุที่มีรายได้ปัจจุบันหรือรายได้ก่อนเกษียณอายุงาน/ราชการของครอบครัวเฉลี่ยต่อเดือนน้อยกว่า 15,001 บาท และระหว่าง 15,001 – 25,000 บาท อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้สูงอายุในเขตกรุงเทพมหานครส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาในระดับปริญญาตรี ซึ่งเป็นกลุ่มผู้สูงอายุที่มีระดับการศึกษาสูงส่งผลให้มีการประกอบอาชีพที่ได้รับรายได้ที่สูงมากกว่ากลุ่มผู้สูงอายุที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่า ดังนั้นรายได้ของผู้สูงอายุที่สูงขึ้นตามระดับการศึกษาเป็นผู้ที่มีความรู้ความ

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 14 The 14th STOU National Research Conference

เข้าใจและความพึงพอใจในเนื้อหารายการมากกว่า ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พิมพ์จิต เอื้อวงศ์ชัย และคณะ (2563) ที่ได้ทำการศึกษาวิจัย เรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในการรับชมและการบอกต่อของ ผู้ชมรายการข่าวไทยรัฐทีวี ผลการวิจัยพบว่ากลุ่มผู้ชมรายการข่าวไทยรัฐทีวีที่มีรายได้ต่างกันมีระดับความพึงพอใจในการรับชมข่าวสารแตกต่างกัน

6. ความสัมพันธ์ระหว่างการใช้ประโยชน์ และความพึงพอใจจากการรับชมรายการคนสู้โรคของผู้สูงอายุที่รับชมรายการคนสู้โรคในเขตกรุงเทพมหานคร จากการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการใช้ประโยชน์กับความพึงพอใจจากการรับชมรายการคนสู้โรคของผู้สูงอายุในเขตกรุงเทพมหานครพบว่า การใช้ประโยชน์จากการรับชมรายการคนสู้โรคโดยภาพรวม ด้านเนื้อหารายการ ด้านข้อมูลข่าวสาร และด้านความบันเทิง มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจจากการรับชมรายการคนสู้โรค อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เป็นไปตามแนวคิดและทฤษฎีการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจซึ่งอธิบายว่า ผู้รับสารเป็นผู้กำหนดความต้องการใด ๆ ในการสื่อสารที่นำไปสู่พฤติกรรมเพื่อตอบสนองความต้องการและความพึงพอใจของตนเอง โดยผู้รับสารที่มีความตั้งใจแสวงหาหรือเข้าถึงสื่อเพื่อประโยชน์ทางใดทางหนึ่ง จะมีแนวโน้มของการใช้สื่อที่นำไปสู่จุดมุ่งหมาย โดยการเชื่อมโยงความต้องการเข้ากับพฤติกรรมการเลือกใช้สื่อ (วิลพรธณ อาภาเวท และ วราพันธ์ มุ่งวิชา, 2549) และยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ฉายสิริ พัฒนถาวร และคณะ (2565) ที่ได้ศึกษาการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจสื่อออนไลน์ของสำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมของผู้ประกอบการในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลพบว่า ในภาพรวมการเปิดรับสื่อออนไลน์ของ สสว. มีความสัมพันธ์กับการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจของผู้ประกอบการทุกกลุ่ม โดยการใช้ประโยชน์สื่อออนไลน์เพื่อสนองความต้องการด้านต่าง ๆ ของกลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการมีความสัมพันธ์ระดับสูงกับความพึงพอใจสื่อออนไลน์ของ สสว. ในทิศทางเดียวกันทุกๆ ด้าน ได้แก่ ด้านความต้องการสารสนเทศ หรือข้อมูล ด้านความต้องการสร้างความมีเอกลักษณ์ ด้านต้องการการรวมตัวและปฏิสัมพันธ์ทางสังคมและด้านต้องการความบันเทิง

ข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัยครั้งนี้ สามารถสรุปเป็นข้อเสนอแนะได้ดังนี้

1. จากการศึกษาพบว่า ผู้สูงอายุในเขตกรุงเทพมหานครที่มีรายได้ปัจจุบันหรือรายได้ก่อนเกษียณอายุงาน/ราชการ ของครอบครัวเฉลี่ยต่อเดือน ตั้งแต่ 25,001 บาทขึ้นไป มีการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจจากการรับชมรายการคนสู้โรค มากกว่าผู้สูงอายุที่มีรายได้ปัจจุบันหรือรายได้ก่อนเกษียณอายุงาน/ราชการของครอบครัวเฉลี่ยต่อเดือนน้อยกว่า 15,001 บาท และระหว่าง 15,001 – 25,000 บาท ดังนั้นรายการคนสู้โรคควรให้ความสำคัญกับความเหมาะสมของช่องทางการเผยแพร่ ผ่านอุปกรณ์ที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุ เช่น สมาร์ทโฟน อินเทอร์เน็ต เนื่องจากผู้สูงอายุที่มีรายได้ปัจจุบันหรือรายได้ก่อนเกษียณอายุงาน/ราชการของครอบครัวเฉลี่ยในระดับดังกล่าวมีกำลังในการจัดหาอุปกรณ์ในการใช้รับชมรายการ

2. การใช้ประโยชน์ และความพึงพอใจต่อการใช้ประโยชน์จากการรับชมรายการคนสู้โรคเพื่อการเป็นผู้สูงอายุที่เป็นคนรุ่นใหม่ที่เชื่อมั่นและภาคภูมิใจในตนเองมีภูมิคุ้มกันทางสุขภาพและความชัดเจนของข้อมูลข่าวสาร ซึ่งเป็นประเด็นที่ผู้สูงอายุในเขตกรุงเทพมหานครมีการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจมากที่สุด จากผลการวิจัยดังนั้นก็รายการคนสู้โรคควรให้ความสำคัญกับการสื่อสารเพื่อสร้างปฏิสัมพันธ์ (Engage) อันตรึงระหว่างผู้สูงอายุบนสื่อสังคมออนไลน์ด้วยข้อมูลข่าวสารที่ชัดเจน เพื่อให้ผู้สูงอายุรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งและมีทัศนคติที่ดีต่อรายการคนสู้โรคในฐานะสมาชิกรายการที่เป็นคนรุ่นใหม่ที่เชื่อมั่นและภาคภูมิใจในตนเองมีภูมิคุ้มกันทางสุขภาพ

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 14
The 14th STOU National Research Conference

3. ควรปรับปรุงความน่าสนใจของรูปแบบการนำเสนอของรายการ และการโต้ตอบได้เมื่อต้องการข้อมูลข่าวสารเพิ่มเติม เนื่องจากผู้สูงอายุมีความพึงพอใจน้อยที่สุด

4. ผลจากการทดสอบสมมติฐานได้แสดงให้เห็นว่าความพึงพอใจและการใช้ประโยชน์มีความสัมพันธ์กัน รายการคนสู้โรคจึงควรพัฒนารูปแบบ เนื้อหา และบริการต่างๆ เกี่ยวกับการรักษาสุขภาพของผู้สูงอายุ รวมถึงมีการประชาสัมพันธ์ให้ผู้สูงอายุที่ต้องการใช้ประโยชน์จากข้อมูลต่างๆ ได้ทราบถึงช่องทางที่มีบริการ เพื่อเป็นการกระตุ้นให้มีการเข้าร่วมรับชมรายการ อันจะส่งผลถึงการนำไปใช้ประโยชน์และความพึงพอใจต่อไป

เอกสารอ้างอิง

เจนิสตาร์ รักษ์สิริโสภ. (2553). ความพึงพอใจและการใช้ประโยชน์ของผู้ชมแต่ละระดับที่มีต่อรายการส่งเสริมวัฒนธรรมไทยทางสถานีโทรทัศน์ทีวีไทย. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

เทียนฉาย กีระนันท์. (2528). ประชากรศาสตร์. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนผู้สูงอายุแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2545-2564) ฉบับปรับปรุง ครั้งที่ 1 พ.ศ.2552. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์เทพปัญญาวิทย์.

กองส่งเสริมศักยภาพผู้สูงอายุ. (2562). เดิมรู้เตรียมพร้อมก่อนสูงวัย. กรุงเทพฯ : บริษัทอมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน)

คณะกรรมการผู้สูงอายุแห่งชาติ กรมกิจการผู้สูงอายุ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. (2561). แผนผู้สูงอายุแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2554 – 2564) ฉบับปรับปรุง ครั้งที่ 2 พ.ศ. 2561. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์สามลดาฉายศิริ พัฒนาการ บุชบา สุธีธร และเสาวณี ชินนาลอง. (2565). การใช้ประโยชน์และความพึงพอใจสื่อออนไลน์ ของสำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมของผู้ประกอบการ.วารสารวิชาการตลาดและการจัดการ ปีที่ 9 ฉบับที่ 1 (2022) : มกราคม-มิถุนายน 2565

ปรมะ สตะเวทิน. (2540). หลักนิเทศศาสตร์. (พิมพ์ครั้งที่ 9) กรุงเทพมหานคร: ภาพพิมพ์

พัชนี เขยจรรยา และประทุม ฤกษ์กลาง. (2540). รูปแบบการสื่อสารภายในครอบครัวและการเปิดรับสื่อมวลชนของเยาวชนในกรุงเทพมหานคร. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

พัชนี เขยจรรยา และประทุม ฤกษ์กลาง. (2540). รูปแบบการสื่อสารภายในครอบครัวและการเปิดรับสื่อมวลชนของเยาวชนในกรุงเทพมหานคร. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

พัชนี เขยจรรยา. (2559). รูปแบบการใช้ประโยชน์ และปัจจัยที่ส่งผลต่อการใช้เทคโนโลยีการสื่อสารของผู้สูงอายุไทย. วารสารจันทร์เกษมสาร 22(43) 121-135

พัชรทิรา ทองโชติ. (2562). การศึกษาคุณภาพชีวิตของคนวัยเกษียณอายุ กรณีศึกษา หมู่บ้านแห่งหนึ่ง อาเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี. หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต วิชาเอกการจัดการ โครงการบริหารธุรกิจมหาบัณฑิตเพื่อความเป็นเลิศ (หัวหมาก).

พิมพ์จิต เอื้อวงศ์ชัย ศิริสุข รักถิ่น และศยามล ลาลองรัตน์. (2563). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในการรับชมและการบอกต่อของผู้ชมรายการข่าวไทยรัฐทีวี. วารสารนักบริหาร มหาวิทยาลัยกรุงเทพ ปีที่ 40 ฉบับที่ 1 (2563) หน้า 44-65

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 14
The 14th STOU National Research Conference

- พีระ จิโรโสภณ. (2556). พฤติกรรมการสื่อสารมวลชน. พิมพ์ครั้งที่ 11 นนทบุรี: สำนักพิมพ์ มหาวิทยาลัย สุโขทัยธรรมาธิราช
- มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย. (2562). สถานการณ์ผู้สูงอายุไทย พ.ศ. 2561. นครปฐม: บริษัทพรินเตอร์ จำกัด.
- รวีวรรณ ทรัพย์อินทร์ และณาศินี เคารพธรรม. (2560). สื่อกับผู้สูงอายุในประเทศไทย. วารสารนิเทศ ศาสตร์ธุรกิจบัณฑิตย์ 11(2) 367-387
- รัตนา จักกะพาก และระวี สัจจโสภณ. (2554). สื่อเพื่อผู้สูงอายุในประเทศไทย : สภาพการณ์ปัจจุบัน ความคาดหวัง แนวโน้มในอนาคตและการกำหนดยุทธศาสตร์เชิงรุก (รายงานวิจัย). คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- รัตนา ยอดอานนท์. (2550). การพัฒนาศูนย์สุขภาพชุมชน : กรณีศึกษาหนองสาหร่าย. วารสารวิชาการสาธารณสุข ปีที่ 12, ฉ. 5 (กันยายน - ตุลาคม 2546), หน้า 689-701.
- รายการคนสู้โรค. (2566). สืบค้นจาก <https://www.thaipbs.or.th/program/KonSuRoak> วันที่ 15 มกราคม 2567
- วิมลพรรณ อาภาเวช และ วราพันธ์ มั่งวิชา (2549) การใช้ประโยชน์และความพึงพอใจในการโฆษณาแบบตอบกลับโดยตรงที่มีผลต่อกระบวนการตัดสินใจซื้อของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2564). การสำรวจประชากรสูงอายุในประเทศไทย พ.ศ. 2564. กองสถิติพยากรณ์ สำนักงานสถิติแห่งชาติ
- สำนักส่งเสริมสุขภาพ กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข. (2545). คู่มือการดูแลส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุ. กรุงเทพฯ : สำนักส่งเสริมสุขภาพ กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข.
- Birren, J. E., & Fisher, L. M. (1990). *The elements of wisdom: Overview and integration*. In R. J. Sternberg (Ed.), *Wisdom: Its nature, origins, and development* (pp. 317 – 332). New York: Cambridge University Press.
- Dominick, Joseph R. (1990). *The Dynamics of Mass Communication*. New York : McGraw - Hill.
- Katz and Others. (1974). *The Uses of Mass Communication Current Perspective on Gratification*. Research Beverly Hill : Sage Publication
- Kippax, S., & Murray, J. P. (1980). *Using Mass Media Need Gratification and Perceived Utility*. Communication Research, vol. 7 July, 335-359.
- McQuail, D. (1984). With the benefit of hindsight: Reflections on uses and gratifications research. *Critical Studies in Mass Communication*, 1(2), 177–193. <https://doi.org/10.1080/15295038409360028>
- Yamane, Taro. (1967). *Statistics, An Introductory Analysis*. 2nd Ed, NewYork: HarperandRow.